

markmið
& stefna

UMHVERFISSTOFNUN

2013
2014
2015
2016
2017

Það er mér sönn ánægja að kynna nýja stefnu Umhverfisstofnunar til næstu fimm ára. Í henni eru langtímamarkmið fyrir umhverfi og náttúru Íslands og yfirlit um þær aðgerðir sem við munum beita til að ná árangri.

Síðast þegar ný áætlun var samþykkt hrundi fjármálakerfi landsins. Það átti eftir að hafa talsverð áhrif á stofnunina. Niðurskurður leiddi til aukins álags á starfsfólk, sem var ærið fyrir, en á sama tíma var aukinn skilningur á mikilvægi þess að opinberar stofnanir létu til sín taka. Við fengum stuðning og þrýsting frá opinberum aðilum og almenningi. Eftirlit var hert og mikilvægar framkvæmdir á friðlýstum svæðum komust í verk. Við erum nú leiðandi í Evrópu hvað varðar upplýsingagjöf um mengandi starfsemi. Þær breytingar sem voru gerðar fyrir fimm árum hafa skilað sér í öflugri og skilvirkari stofnun. Og nú ætlum við okkur enn lengra.

Hér eru nokkur dæmi um mál sem eru á okkar könnu

- » *Það stefnir í allt að fjögurra gráðu hækkun á hitastigi jarðar*
- » *Á Íslandi er að finna marga villta dýrastofna sem okkur ber að vernda*
- » *Náttúra Íslands er í mörgu einstök á heimsmælikvarða og dregur fjölda ferðamanna til landsins*
- » *Rannsóknir leiða sífellt betur í ljós neikvæð áhrif mengunar og margvíslegrar efnanotkunar á umhverfi og heilsu*
- » *Hreint loft, vatn og haf eru meðal mikilvægustu auðlinda Íslands*

Auk þessara mála sinnum við gríðarlegum fjölda fjölbreytilegra verkefna sem lesa má um í þessu stefnuriti. Stefnan er byggð á stefnu stjórnvalda, greiningu á árangri af fyrri stefnu og hagsmunaaðilakönnun svo eitthvað sé nefnt.

Verkefni stofnunarinnar eru þess eðlis að þau kalla á samstarf, samvinnu og skyldurækni af hálfu nær allra aðila samfélagsins. Mörg þeirra eru flókin og krefjast samræmingar og samþættingar margra aðila ef árangur á að nást. Við leggjum áherslu á bættu þjónustu, sveigjanleika og skilvirkni í okkar störfum.

Þörf fyrir upplýsingar fer vaxandi og mjög mikilvægt er að þær séu nytsamlegar og reglulega uppfærðar. Rannsóknarstofnanir gegna lykilhlutverki í að veita Umhverfisstofnun, löggjafanum og öðrum viðkomandi stofnunum nauðsynlegar upplýsingar um ákvarðanatöku og stefnumótun.

Þörf almennings fyrir upplýsingar er ekki síður mikil. Mörgum áföngum hefur þegar verið náð í þeim efnum. Á næstu árum munum við auka enn frekar aðgengi að upplýsingum. Við ætlum okkur

að koma þeim á framfæri á mannamáli og með þeim hætti að þær vekji áhuga og auki þekkingu þeirra sem þurfa á að halda.

Við ætlum okkur að viðhalda umhverfisgæðum og bæta þau. Eftirlit hefur verið hert og verður gert enn skilvirkara. En við þurfum líka að nota hvetjandi aðgerðir til að ná árangri. Frumkvæði í að upplýsa um stöðu mála í eftirliti hefur hvetjandi áhrif á fyrirtæki og eykur þekkingu almennings á mengunarmálum.

Það skiptir máli að horfa fram á veginn og sjá fyrir helstu vandamál. Það er mun betra fyrir umhverfi og samfélag að koma í veg fyrir að vandamál skapist heldur en að hreinsa þau upp síðar. Stefna okkar til næstu fimm ára segir bæði okkur og öðrum hvaða verkefni verða í forgangi. Því miður er okkur þröngur stakkur skorinn og þá skiptir miklu að forgangsraða rétt.

Stefnan er sett á grænt hagkerfi og grænt samfélag. Það er von okkar að á næstu fimm árum muni stofnunin vaxa og dafna og ná þeim markmiðum sem sett hafa verið. Með jákvæðu hugarfari, samvinnu og samstarfi við lykilaðila trúum við því að markmið okkar náist og gott betur, ef allir leggjast á eitt.

Kristín Linda Amadóttir

Leiðandi stofnun

Hreint loft og
takmörkun gróðurhúsaáhrifa

Verndun
náttúru og
líffræðilegrar
fjölbreytni

Hreint haf
og vatn

UMHVERFISSTOFNUN

Við gegnum leiðandi
hlutverki í sjálfbærri þróun í
samfélaginu í þágu allra
landsmanna og
náttúrunnar.

Heilnæmt
umhverfi

Sjálfbær nýting
auðlinda

Grænt samfélag

Samþætting og eftirfylgni

Við höfum sett fram sex markmið sem endurspeglu meginviðfangsefni okkar í umhverfismálum. Þau eru studd af tveimur markmiðum sem snúa að samvinnu, verklagi og aðbúnaði til þess að ná árangri.

GILDI UMHVERFISSTOFNUNAR

Fagmennska Við öflum bestu þekkingar og gagna og tökum ákvarðanir byggðar á þeim. Við leggjum áherslu á gegnsæi og rétt almenningss til upplýsinga um öll okkar störf.

Framsýni Við horfum til framtíðar og fylgjumst grannt með þróun umhverfismála. Við erum leiðandi afl í samfélaginu með sjálfbæra þróun að markmiði í öllu okkar starfi.

Samvinna Við nýtum styrkleika hvers annars og vinnum saman að úrlausn ólíkra verkefna. Við leitum samstarfs við almenning og hagsmunaaðila.

Virðing Við berum umhyggju fyrir umhverfinu, erum stolt af þeirri ábyrgð sem samfélagið felur okkur og komum fram af heiðarleika og sanngirni.

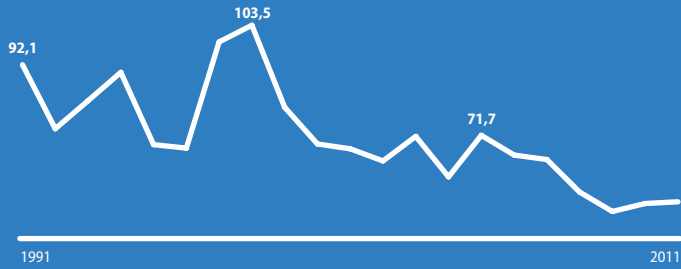
hvað gerum við?

Við samræmum vinnu við stjórn vatnsgæða og vinnu við að viðhalda og bæta vatns- og hafgæði. Við höfum umsjón með vöktun og innleiðum alþjóðareglur um hafið og fylgjum þeim eftir. Sinnum viðbrögðum við bráðamengun í hafi.

hreint haf & vatn

Við viljum að allt vatn á Íslandi uppfylli gæðamarkmið um hreinleika og lífvænleika. Hafið umhverfis landið þarf að vera hreint. Þá viljum við að Ísland sé leiðandi á alþjóðavísu í vörnum gegn mengun sjávar enda virðir mengun ekki landamæri.

árangursvísar

- » Styrkur þrávirkra lífrænna efna í þorski
- » Styrkur næringarefna í yfirborðssjó
- » Meðhöndlun dýpkunarefnis og heildarmagn
- » Fjöldi vatna undir álagi
- » Vistfræðilegt og efnafræðilegt ástand vatns

markmið

*komið á samræmdri stjórn vatnamála
allt vatn á Íslandi uppfylli gæðamarkmið
á lands- og alþjóðavísu*

*mikil hafgæði á Íslandsmiðum
haldist áfram*

*viðbúnaður við bráðamengun
verði í takt við áhættu*

- 2017 Endurnýjun / uppbygging mengunarvarnabúnaðar
Gæðaflokkun vatnshlota
- 2016 Úrbætur í umsjón með fráveitumálum
Vöktunaráætlun til framkvæmdar
- 2015 Vatnaáætlun staðfest
Endurskoðað áhættumat siglinga
Viðbragðsáætlanir hafna (>80%)
- 2014 Samstarfshópur um fráveitumál
Reglur um loftmengun frá skipum
- 2013 Stöðuskýrsla um ástand vatns
Viðbragðsáætlun vegna bráðamengunar uppfærð

hvað gerum við?

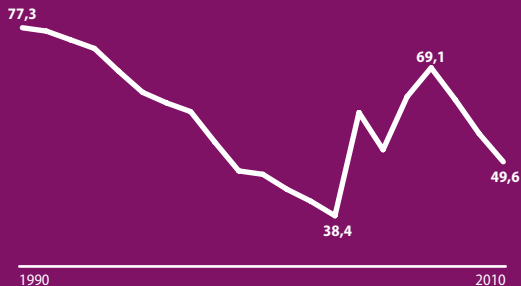
Við fylgjum eftir reglum um efni, efna-
blöndur og efni í hlutum. Við veitum
markaðsleyfi fyrir varnarefni. Stuðlum að
samræmingu heilbrigðiseftirlits, veitum
umsagnir og leiðbeiningar um hollustu-
hætti. Við upplýsum neytendur um
hvernig þeir velja vörur án efna sem geta
haft neikvæð áhrif á umhverfi og heilsu
manna.

árangursvísar

- » Innflutningur hættulegra efna
- » Fjöldi útgefinna markaðsleyfa
fyrir varnarefni
- » Fjöldi umsagna um undanþágur
- » Útstreymi HCB-efna

ÚTSTREYMI HCB-EFNA Á ÍSLANDI

GRÖMM

heilnæmt umhverfi

Við viljum skapa heilnæmt umhverfi fyrir alla
og lágmarka áhrif skaðlegra efna á lífríki og
heilsu manna. Tryggja að á markaði séu ekki
efni eða vörur sem innihalda skaðleg efni.
Við stuðlum að því að framleiðendur séu
meðvitaðir um skyldur sínar og almenningur
upplýstur um rétt sinn. Við vinnum að bættri
hollustuvernd með samræmingu og í sam-
starfi við heilbrigðisnefndir.

markmið

*heilnæmara umhverfi með skýrari
reglum og færri undanþágum
dregið verði úr notkun hættulegra efna
koma ábyrgum upplýsingum um
efni í vörum til almennings
framleiðendur og innflytjendur uppfylli
skyldur sínar með ábyrgum hætti*

2017 Könnun á þekkingu almennings á nýjum hættumerkjum
Handbók um hollustu-hætti fyrir eftirlitsaðila

2016 Gagnagrunnur um innflutning og notkun hættulegra efna
Leiðbeiningar og viðmið fyrir innloft

2015 Uppfærsla á vefefni um hollustuhætti og heilbrigðiseftirlit
Aðgerðaáætlun til að draga úr notkun varnarefna

2014 Eftirlitsáætlun fyrir efnaeftirlit
Kynningarátak um rétt neytenda til upplýsinga um hættuleg efni í vörum

2013 Kynning á nýjum reglum um flokkun, merkingu og öryggisblöð
Eftirfylgni með kortlagningu hávaða á vegum og í þéttbýli

hvað gerum við?

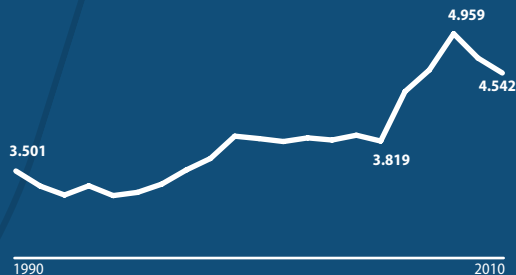
Við vöktum loftgæði, skráum og birtum upplýsingar um losun efna í andrúmsloftið (losunarbókhalld). Sinnum eftirliti með losun gróðurhúsalofttegunda hjá stóriðju og flugi. Við sjáum um viðskiptakerfi með losunarheimildir (ETS).

hreint loft *& takmörkun* *gróðurhúsaáhrifa*

Við viljum hreint loft hvar sem er á landinu. Loftgæði verða að standast kröfur á landsvísu og alþjóðamælikvarða. Íslendingar eiga að uppfylla alþjóðlegar skyldur sínar í loftslagsmálum. Upplýsingar um loftgæði og loftslagsmál verða aðgengilegar öllum.

LOSUN GRÓÐURHÚSALÖFTTEGUNDA

ÞÚS. TONN CO₂-ÍGILDI

árangursvísar

- » Afkoma Vatnajökuls
- » Styrkur svifryks, köfnunarefnisdíoxíðs og kolmónoxíðs
- » Mælingar á loftgæðum
- » Losun gróðurhúsalofttegunda
- » Styrkur koldíoxíðs (CO₂) í andrúmslofti
- » Ársmeðalhiti í Stykkishólmi

markmið

*loftgæði séu góð og standist
þær kröfur sem gerðar eru*

*losun gróðurhúsalofttegunda verði í
samræmi við skuldbindingar Íslands*

*almennigur og stjórnvöld séu
upplýst um stöðu og horfur í
loftgæðum og loftslagsmálum*

2017	Úttekt á áhrifum ETS kerfisins Könnun um loftgæði
2016	Fjölgun loftgæðamælistöðva Spá um losun gróðurhúsalofttegunda
2015	Aðgerðaáætlun loftmengunarefna Endurskoðuð landsáætlun loftgæða
2014	Loftgæðaupplýsingar á vefkort í rauntíma Heildstætt bókhald um efnalosun í andrúmsloft
2013	Könnun um loftgæði Vefsíða um loftslagsmál

grænt samfélag

Við viljum taka skref í átt að grænu samfélagi með áherslu á græna nýsköpun. Auka þarf vistvæn innkaup hjá stofnunum og fyrirtækjum og hlut umhverfismerktar vöru í innkaupum almennings. Við upplýsum almenning og fyrirtæki um leiðir til að draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum. Við viljum auka vitund almennings um tengsl lýðheilsu og útivistar. Við veitum upplýsingar til almennings um ástand umhverfisins.

hvað gerum við?

Við veitum upplýsingar um umhverfismál til almennings og fyrirtækja. Styðjum við vistvæn innkaup opinberra aðila. Við veitum Svansleyfi og söfnum grænu bókhaldi frá aðilum undir eftirliti.

upplýsingar til almennings á mannamáli
 stuðla að grænna hagkerfi með
 upplýsingagjöf og leiðsögn
 auka græna hugsun í samgöngumálum
 stuðla að sjálfbærri framleiðslu og neyslu
 tryggja rétt almennings í íslenskri náttúru

- 2017 Útbúa áætlun um uppbyggingu innviða á ákveðnum fríðlýstum svæðum með áherslu á lýðheilsu og fjölskylduvænar aðstæður
- 2016 Útbúa kynningarefni fyrir sveitarfélög um kosti fjölgunar fólkvanga
- 2015 Kynningarefni um kosti hagrænna hvata fyrir viðskiptavinum okkar
 Leiðbeiningar fyrir lítil fyrirtæki um vottunarkerfin EMAS og ISO 14001
- 2014 Koma á innkaupaklúbbi Svansins
 Gerð kynningar-efnis um hvernig stofnanir geta náð árangri í grænum rekstri
- 2013 Kynningarátak um betri nýtingu lífræns úrgangs
 Kynning á Svaninum fyrir dagvöruverlanir

árangursvísar

- » Grænt bókhald
- » Fjöldi Svansleyfa
- » Þekking á umhverfismerkjum

FJÖLDI SVANSLEYFA Á ÍSLANDI

hvað gerum við?

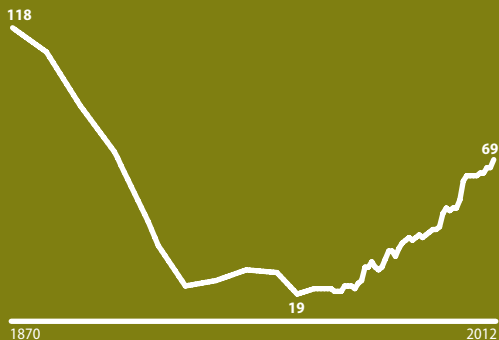
Við rekum starfsstöðvar víða um land, m.a. á friðlýstum svæðum. Við veitum leiðbeiningar og höfum eftirlit með friðlýstum svæðum. Sinnum landvörslu og verndarráðstöfunum og höfum umsjón með sjálfbóðaliðum í náttúruvernd.

Veitum leyfi til framkvæmda, rannsóknar og myndatöku á friðlýstum svæðum. Við vinnum að friðlýsingu svæða og tegunda.

árangursvísar

- » Fjöldi og flatarmál friðlýstra svæða
- » Endurheimt votlendissvæði (ha)
- » Stærð hafnarstofnsins
- » Fjöldi landvarða- og sjálfbóðaliðavikna
- » Lúpinulaus friðlýst svæði
- » Tölfræði um refaveiðar
- » Fjöldi/hlutfall verndar- og viðbragðsáætlana fyrir friðlýst svæði

ARNARÓÐUL Í ÁBÚÐ

verndun náttúru & líffræðilegrar fjölbreytni

Við verndum lífríki og jarðminjar fyrir komandi kynslóðir. Við viljum koma á neti verndarsvæða og vinna að gerð verndaráætlana fyrir friðlýst svæði á landinu. Eftirlit og umsjón með friðlýstum svæðum verður eft. Hefta þarf útbreiðslu framandi ágengra tegunda.

markmið

hefta útbreiðslu minks,
skógarkerfils og lúpinu
bætt stjórnun refaveiða
tryggja að erfðabreyttar lífverur
dreifist ekki í náttúrunni
koma á neti verndarsvæða
verndaráætlanir fyrir öll friðlýst svæði
stýring álags á náttúru vegna ferðamanna
auka eftirlit, vöktun og umsjón
með friðlýstum svæðum

- 2017** Fullnægjandi upplýsingar um refaveiðar liggja fyrir
Friðlýst svæði undir álagi vegna ferðamennsku allt árið eru með landvörslu
- 2016** Verndaráætlanir fyrir 40 friðlýst svæði
Jarðminjasvæði friðlýst
- 2015** Gagnagrunnur um verklag við framkvæmdir á friðlýstum svæðum
Uppræting lúpinu á sex svæðum
- 2014** Aukning í landvörslu
Verndaráætlanir fyrir 20 friðlýst svæði
- 2013** Aðgerðaáætlun til að hefta úrbreiðslu minks, skógarkerfils og lúpinu
Upplýsingum um refaveiðar safnað

hvað gerum við?

Við gefum út starfsleyfi og höfum eftirlit með förgunarstöðum úrgangs og meðhöndlun spilliefna. Við höldum utan um gögn um magn úrgangs og vinnum tillögu að landsáætlun um meðhöndlun úrgangs. Við samþykkjum tilkynningar um innflutning, útflutning og umflutning úrgangs. Við veitum ráðleggingar um veiðistjórnun og höfum eftirlit með hreindýraveiðum. Við söfnum, geymum og birtum veiðitölur. Einnig tökum við saman upplýsingar um notkun á auðlindum og miðlum.

sjálfbær nýting auðlinda

Við viljum stuðla að sjálfbærri og skilvirkri nýtingu auðlinda, s.s. hráefna, jarðefna, villtra dýrastofna, orku og ferðamannastaða. Draga þarf úr myndun úrgangs og efla úrgangsstjórnun með aukinni flokkun, endurvinnslu og endurnýtingu enda er úrgangur verðmætt hráefni. Við viljum draga úr neikvæðum áhrifum úrgangs á umhverfi og heilsu manna.

Árangursvísar

- » Heildarmagn úrgangs
- » Tölfræði um meðhöndlun úrgangs
- » Veiðitölur fyrir rjúpur, hreindýr og sjófugla

HEILDARMAGN ÚRGANGS

KG Á ÍBÚA

markmið

*efla og bæta úrgangsstjórnun
draga úr myndun úrgangs
gera veiðistjórnun skilvirkari
auka vitund um mikilvægi
skilvirkrar nýtingar hráefna
auka eftirlit með hreindýraveiðum*

- 2017 Heildstætt kerfi fyrir auðindabókhald
Eftirlit með hreindýraveiðum á öllum svæðum yfir veiðitímann
- 2016 Veiðidagbók fyrir farsíma og fartölvur
Rafrænn skilagrunnur fyrir úrgangsgögn
- 2015 Tillaga að áætlun um forvarnir gegn myndun úrgangs
- 2014 Árlegir fræðslufundir um úrgangsstjórnun
Rafræn veiðidagbók
- 2013 Fræðslufundir fyrir hagsmunaaðila um úrgangsstjórnun
Aukið fjármagn í eftirlit með hreindýraveiðum

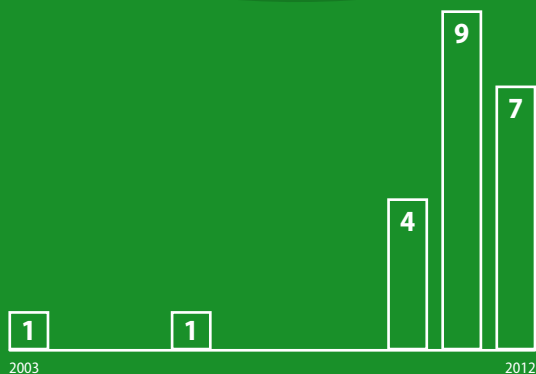
hvað gerum við?

Við höfum eftirlit með mengandi starfsemi og gætum þess að mengun sé innan gildandi marka. Við veitum rafræna þjónustu til fyrirtækja og opinberra aðila. Við eigum í samstarfi á sviði umhverfismála við fjölmarga aðila.

árangursvísar

- » Útstreymi PAH
- » Útstreymi díoxíns
- » Hlutfall rafrænna eyðublaða sem fara í gagnagrunn
- » Tölfræði um frávik og eftirlit

ÁMINNINGAR Í KJÖLFAR EFTIRLITS

sambætting & eftirfylgni

Við viljum tryggja bætta framkvæmd laga og reglna á umhverfissviði með markvissara eftirliti og eftirfylgni. Áhersla verður á samvinnu við hagsmunaaðila og bætta þjónustu. Jákvæðar og hvetjandi aðgerðir notaðar til að fá atvinnulíf og sveitarfélög til að sinna sínum skyldum af ábyrgð. Beitum okkur fyrir sambættingu umhverfissjónarmiða í öllum geirum samfélagsins. Höldum á lofti hagsmunum umhverfis og náttúru við opinbera stefnumótun.

markmið

skýra hlutverk og samþættingu
við samstarfaðila

bæta framkvæmd reglna og umbóta

auka rafræna stjórnsýslu

bæta eftirlit með atvinnurekstri
ásamt markvissri eftirfylgni

draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum
mannvirkjagerðar

samræma eftirfylgni reglna um náttúruvernd
við aðferðir á sviði mengunarvarna

- 2017 Setja leyfi og eftirlits-
skýrslur með fram-
kvæmdum á friðlýstum
svæðum á heimasíðu
- 2016 Gagnagrunnur/
vefgátt fyrir umsóknir
til Umhverfisstofnunar
(þ.m.t. starfsleyfi)
- 2015 Bætt samþætting við
undirbúning mats-
skyldrar starfsemi

Allar reglugerðir
og verkefni tengd
ákvæðnum ábyrgðaraðila
- 2014 Samræmdur
gagnagrunnur
fyrir eftirlit tiltækur
fyrir heilbrigðisnefndir

Kerfisbundin sýnataka
vegna mengunar-
eftirlits á vegum Um-
hverfisstofnunar
- 2013 Skýrir verkefilar til að
bregðast við brotum
á náttúruverndar- og
villidýralögum

Gjalddrá fyrir leyfi
og eftirlit endurspegli
raunkostnað í samræmi
við mengunarbótareglu

leiðandi stofnun

Við viljum starfa í öflugri stofnun þar sem skipulag, þekking, tæki og tól eru til staðar til að veita landsmönnum góða þjónustu. Við stuðlum að því að vera eftirsóttur vinnustaður sem við erum stolt af og erum fremst á okkar sviði. Við notum gagnsæ og öguð vinnubrögð og leggjum áherslu á að vinna með fólki.

hvað gerum við?

Við veitum upplýsingar til almennings og framúrskarandi þjónustu. Við viljum góða samvinnu og samráð við samstarfsaðila okkar. Gætum ráðdeildar við nýtingu fjármagns og tryggjum að sem mest fáiist fyrir það sem við höfum til umræða. Störfum í samræmi við virkt gæða- og umhverfisstjórnunarkerfi. Gerum skýrar áætlanir sem eru öllum skiljanlegar og gerum grein fyrir árangri okkar.

markmið

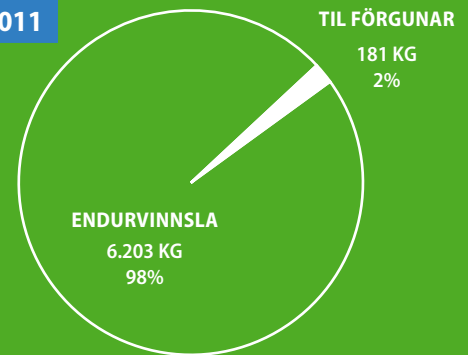
fræða og miðla bestu upplýsingum
stýra og hvetja í aðgerðum til árangurs
efla samráð og veita góða þjónustu
skipuleggja þekkingu, stjórnþæki og verkfæri
vera til fyrirmyndar í umhverfismálum

- 2017 Samantekt á árangri í að bæta þjónustu Umhverfisstofnunar
Bjóða upp á rafræna þjónustu í öllum tilvikum
- 2016 Greining á kostum Wiki- upplýsingasöfnunar / miðlunar
- 2015 Vefsíða Umhverfisstofnunar fyrir farsíma og spjaldtölvur
Áætlun um þjálfun starfsfólks og viðhald þekkingar
Myndrænar upplýsingar um ástand umhverfisins fyrir vef
- 2014 Greina þörf Umhverfisstofnunar á þekkingu til næstu fimm ára
- 2013 Umgjörð fyrir samstarf við hagsmunaaðila
Árlegir samráðsfundir með atvinnulífi og umhverfisverndar-samtökum
Ný fræðslu- og upplýsingastefna

árangursvísar

- » Málshraði
- » Hlutfall lokinna verkaefna á ársáætlun
- » Hlutfall flokkaðs úrgangs
- » Kynjahlutföll
- » Pappírshotkun
- » Starfsánægjukönnun
- » Tölfræði um símenntun
- » Ímynd Umhverfisstofnunar meðal almennings

ÚRGANGUR FRÁ UMHVERFISSTOFNUN 2011

neysla & umhverfisáhrif

Einn stærsti þátturinn í umhverfisáhrifum Íslands er af völdum neyslu almennings. Neysla okkar hefur áhrif á jarðnotkun, orkumál, losun mengandi efna og loftslagsbreytingar svo eitthvað sé nefnt. Draga má úr áhrifunum með skynsamlegri og vistvænni innkaupum. Þannig má líka spara umtalsverðar fjárhæðir.

Þeim vörum sem við kaupum frá degi til dags fylgir oft umtalsverð losun gróðurhúsa-lofttegunda, hvort sem það er við framleiðslu, vinnslu, flutning, geymslu eða förgun.

Allt í kringum okkur eru efni og verðum við fyrir mismunandi áhrifum af þeim. Ýmis efni geta verið hormónaraskandi og jafnvel krabbameinsvaldandi.

Mikil verðmæti liggja oft í því sem við köllum rusl og með því að nýta vel, endurnýta og endurvinna á skynsamlegan hátt má spara auðlindir og draga úr umhverfisáhrifum vegna framleiðslu nýrra vara.

REGLA NÚMER EITT, TVÖ OG ÞRjú

Hugsaðu þig tvisvar um áður en þú kaupir. Stór hluti matar og annars sem við kaupum endar í ruslinu. Geymslur landsins eru fullar af dóti sem aldrei er notað.

hvað get ég gert?

veldu umhverfismerkt og endurunnið

veldu minni og umhverfisvænni umbúðir

veldu fjölnota og forðastu einnota

nýttu hluti eins lengi og mögulegt er

láttu gera við í stað þess að kaupa nýtt

veldu innlenda framleiðslu

kynntu þér varasöm innihaldsefni í vörum

